

Case name

Passport Authority v. Government of India (1978)

Case

सरकार (डा. सुब्रत मुखर्जी) बनाम पी. अप्पाचु कुट्टन (पासपोर्ट अधिकारी) र अन्य, 2005 (5) एससीसी 722।

Brief Summary

यो मुद्दा पासपोर्ट ऐन, 1967 को धारा 10 (3) को संवैधानिकतासँग सम्बन्धित छ, जसले पासपोर्ट प्राधिकरणलाई भारतको सार्वभौमिकता र अखण्डताको हितमा त्यसो गर्न आवश्यक छ भनेर सन्तुष्ट भएमा पासपोर्ट जफत गर्ने अधिकार दिएको। अदालतले यो प्रावधान असंवैधानिक छ कि छैन भनेर जाँच गर्‍यो, विशेष गरी अपील संयन्त्रको अभावमा जब सरकार आफैले आदेश पारित गर्दछ।

Main Arguments

मुख्य तर्कहरू सरकारले आदेश पारित गर्दा अपील संयन्त्रको अभावको प्रकाशमा धारा 10 (3) को संवैधानिकताको विपरित केन्द्रित थिए। याचिकाकर्ता (डा सुब्रत मुखर्जी) ले यो प्रावधान असंवैधानिक भएको तर्क गरे, जबकि प्रतिवादीहरू (पासपोर्ट अधिकारी र अन्य) ले यो वैध भएको तर्क गरे।

Legal Precedents or Statutes Cited

अदालतले पासपोर्ट ऐन, 1967 र भारतको संविधानसहित विभिन्न कानूनहरू उद्धृत गरेको छ। अदालतले पपुल्स युनियन फर सभिलि लबिर्टीज (पि. यु. सि. एल.) बनाम युनियन अफ इन्डिया, 1997 (1) एस. सि. सि. 301 को मुद्दासहित विभिन्न न्यायिक उदाहरणहरूमा पनि भर परेको थियो।

Quotations from the court

"नसिस्न्देह, जब सरकार आफैले आदेश पारित गर्दछ, त्यहाँ ऐन अन्तर्गत कुनै अपील प्रदान गरिएको छैन। तर, शक्ति सर्वोच्च अधिकारीमा नहोस् भएकै हुनाले, यो धारा असंवैधानिक छैन। "

Present Court's Verdict

सर्वोच्च अदालतले धारा 10 (3) असंवैधानिक नभएको ठहर गर्‍यो। अदालतले उल्लेख गर्‍यो कजिब सरकार आफैले आदेश पारति गर्दछ, यसले सावधानीपूर्वक जाँचपछि आदेश दिएको अनुमान गर्नुपर्छ। अदालतले यो पनटिपिपणी गरेको छ कि यद्यपि कुनै अपील प्रदान गरिएको छैन, शक्ति सर्वोच्च अधिकारीमा नहिति छ, र त्यसैले, धारा असंवैधानिक छैन।

Conclusion

नष्कर्षमा, सर्वोच्च अदालतले सरकारले आदेश पारति गर्दा अपलि संयन्त्रको अभावमा पासपोर्ट ऐन, 1967 को धारा 10 (3) को संवैधानिकतालाई कायम राख्‍यो। अदालतको नर्णयले सरकारको अधिकारको महत्त्व र आदेश पारति गर्दा सावधानीपूर्वक जाँचको अनुमानलाई जोड दनिन्छ।